

Cadeautjes

“Mag ik je een ethisch dilemma voorleggen”, aldus de vraag van een supervisante. Een van haar patiënten gaf haar, ‘omdat ze het echt verdiende’, een dinerbon van 75 euro cadeau. De bon diende te worden besteed in een speciaal naar haar smaak uitgezocht restaurant waar zij samen met haar partner mocht dineren. Of ik zo’n bon zou aannemen? Ze worstelde er zichtbaar mee. Een bedrag van 75 Euro zat wel erg ver boven wat zij voor haar gevoel kon accepteren, maar aan de andere kant wilde ze de patiënt, die niet geheel vrij van narcistische trekken was, ook niet voor het hoofd stoten. En, zo moest ze wel erkennen, de behandeling die ze gaf liep wel heel erg goed.

Ooit hadden we in het team waarin ik toentertijd werkte een discussie over het aannemen van geschenken. De verschillen in standpunten hierover waren enorm. Een van mijn vrouwelijke collega’s, een systeemtherapeute, bleek altijd alle geschenken van patiënten af te slaan. De anderen waren minder rigoureuus en werden waarschijnlijk ook minder geplaagd door systemische betekenissen en consequenties die achter zo’n gift kunnen zitten. Zij accepteerden kleine en iets minder kleine schenkingen. Sommigen waren het meest verguld met zelfgemaakte, en daardoor zeer persoonlijke, cadeautjes. Zelf heb ik ooit een kistje gekregen vol met stofjes, lapjes en vettige wol. Na flink graaien in die troep kwam ik erachter dat de door mij veronderstelde boekenbon er niet in zat en dat de zoi die ik in mijn haast op weg naar de boekenbon op de grond geflikkerd had, juist het wezenlijk onderdeel van het cadeau vormde. Was ik dan vergeten dat ze het afgelopen jaar weer begonnen was met een cursus verantwoord knutselen met gebruikte en ongebruikte milieuvriendelijke materialen? In de discussie met mijn collega’s kwam ik er, toch wel tot mijn gêne, achter dat ik de meest hebbelijke was binnen het team. Ik vond, van ons allen, niet alleen verreweg het hoogste bedrag redelijk als cadeau, ook moest ik erkennen dat ik een cadeautje na een geslaagde behandeling ook wel terecht vond. Ik had er per slot van rekening ook hard voor gewerkt, en worden artsen ook niet altijd overladen met cadeaus? Mijn zwager, arts en oprichter van een Arbodienst, wist mij altijd stikjaloers te maken als hij tijdens onze gemeenschappelijke wintersportvakantie de flessen wijn, pakken met zalm en potjes kaviaar, die hij van dankbare patiënten had gekregen, te voorschijn haalde. De wijnen waren altijd van een kwaliteit en prijs die ik me niet kon permitteren. Fijntjes vroeg hij mij altijd of ik met kerst ook nog wat had gekregen. Ik had hem ooit verteld dat EMDR-therapeuten zelden cadeaus krijgen, dus de schoft wist dat dit niet het geval was.

Een keer liep het anders. Het was nog vóór het EMDR-tijdperk. Ik studeerde nog en liep stage bij de studentenpsychologen aan de TU Delft. Een van mijn patiënten was een student die bleef hangen in de rouw om het verlies van zijn zusje dat hij in een paar dagen tijd aan een infectie heeft zien sterven. Ik was nauwelijks ouder dan deze patiënt. De behandeling heeft maanden geduurd en was emotioneel gezien zeer intens, zowel voor de patiënt als de behandelaar. In de een na laatste zitting, hij was inmiddels door de rouw heen, liet hij me een foto zien van zijn zusje. Zij was al die tijd voor mij een abstracte figuur geweest, maar kreeg ineens een gezicht, een heel lief gezicht zelfs, en toen pas werd echt voelbaar hoe onrechtvaardig en afschuwelijk het verlies van dat meisje was. De trillende lip die ik nog probeerde te onderdrukken werd al gauw een enorme huilbui. Hij huilde met mij mee maar het was goed. We omhelsden elkaar. Hij kon ook met blijdschap en trots terugdenken aan zijn zusje.

In de laatste zitting kwam hij met een enorm pak onder zijn arm binnen. Het cadeaupapier en de grote strik eromheen lieten weinig te raden over. Glunderend zette hij het immense pak naast zijn stoel. Tijdens het gesprek betrapte ik me erop dat mijn ogen telkens naar het pakket afdwaalden. Ook fantaseerde ik er lustig op los: “Wat zou er in zitten? Kan ik het accepteren?” Dat was voor mij geen vraag. Natuurlijk kon ik het accepteren! Ik had het verdiend!! Wat fijn voor deze jongen dat ik hem zo goed behandeld had en wat fijn dat hij in een voor hem gepaste vorm uiting aan zijn dankbaarheid kon geven. Ik voelde me trots en aangenaam nieuwsgierig naar wat ik zou krijgen. In mijn hoofd repeteerde ik de plichtmatige zinnnetjes als: “Dat had je toch niet moeten doen” en “Je bent echt helemaal gek dat je dit gekocht hebt.” Ruim voor het einde van het uur maakte ik een eind aan het gesprek zodat er voldoende tijd over zou zijn voor de apotheose van de behandeling. We stonden op en met ontroerde ogen bedankte hij me intens voor de behandeling. Vervolgens bukte hij zich, pakte het pakket op en zei: “Nu moet ik nog naar een verjaardagfeestje.” Hij draaide zich om en liep weg ... met MIJN cadeau!

